

КОРЕНЕПЛОДИ, БУЛЬБОПЛОДИ, БАШТАННІ

Мета: Ознайомитися з морфологічними, біологічними, екологічними та господарськими особливостями і поживністю коренеплідних, бульбоплідних і баштанних культур.

Завдання: 1. Законспектувати основні положення теми, розрахувати поживність корене-, бульбоплідів та баштанних культур, заповнити табл. 6.1 та 6.2.

6.1. Коренеплоди

Коренеплоди - рослини із різних ботанічних родин. Об'єднує їх загальна мета вирощування - одержання соковитих кормів - коренеплідів. Згодуюється тваринам і гичка. До групи коренеплідів належать:

- із родини *лободових* — буряки кормові, напівцукрові та цукрові;
- із родини *селерових* — морква;
- із родини *капустяних* — турнепс (табл. 6.1).

За формою коренеплоди можуть бути видовжені, кулясті та перехідних форм (рис.6.1); за забарвленням коренів – білі, рожеві, жовті, червоні, зелені, фіолетові а за забарвленням м'якуша – білі, рожеві, жовті, червоні.

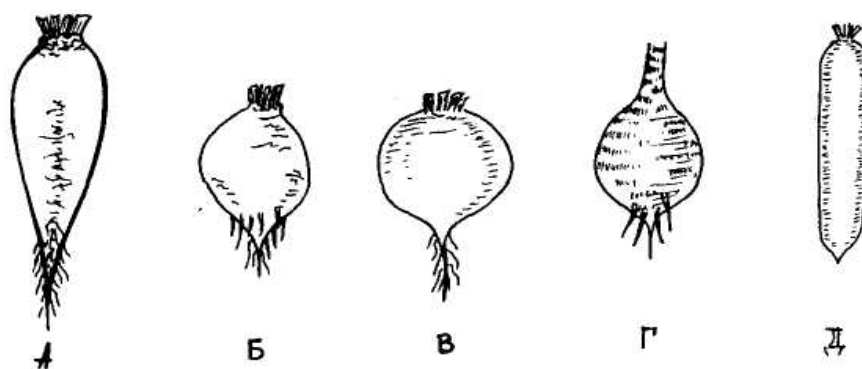

Рис.6.1.Форми коренеплідів різних культур:

А- буряків; Б- брукви; В-турнепсу; Г- кузику; Д – моркви.

Коренеплоди – дворічні рослини. В перший рік життя вони утворюють коренеплід і прикореневу розетку листків, у пазухах яких закладаються бруньки.

На другий рік із них утворюються квітконосні стебла, що несуть на собі листя, суцвіття, квітки і насіння

На корм і для силосування коренеплоди викопують разом з листям, на зберігання – без нього у кінці 1-го року життя.

Таблиця 6.1

**Урожайність і поживність коренеплодів, бульбоплодів
і баштанних рослин**

Рослина, вид корму	Урожай, ц/га	В 1 ц корму, кг		Перетравного протеїну на 1 кормову одиницю, г	Збір кормопротейнових одиниць з 1 га, ц
		кормових одиниць	перетравного протеїну		
	У	К	П	П:К·1000	$\frac{У(К+10П)}{2 \cdot 1000}$
Коренеплоди					
1. Буряки кормові					
– коренеплід	400	12,0	1,0		
– гичка	100	10,2	1,8		
2. Буряки напівцукрові					
– коренеплід	350	17,0	1,3		
– гичка	100	10,3	1,9		
3. Буряки цукрові					
– коренеплід	350	17,0	1,3		
– гичка	100	10,3	1,9		
4. Морква столова					
– коренеплід	250	14,0	0,9		
– гичка	50	9,8	0,7		
5. Турнепс – вся рослина	300	11,4	1,8		
Бульбоплоди					
6. Картопля – бульба	150	30,7	1,4		
7. Топінамбур – бульби	120	27,0	1,5		
8. Топінсоняшник – бульби	120	23,3	1,2		
9. Батат – бульби	180	35,7	1,3		
Баштанні рослини					
10. Гарбузи кормові - плоди	350	12,0	1,0		
11. Кабачки - плоди	300	6,8	0,7		
12. Кавун столовий - плоди	250	12,3	0,5		

6.2. Бульбоплоди

Бульбоплоди - рослини різних ботанічних родин, що вирощуються для одержання бульб на корм (табл. 6.1). До цієї групи належать:

- із родини *пасльонових* — картопля;
- із родини *айстрових* — топінамбур і топінсоняшник;
- із родини *берізкових* — батат.

Бульби викопують у кінці першого року життя рослин.

6.3. Баштанні рослини

Баштанні культури належать до однієї ботанічної родини – гарбузові. До цієї групи також належать гарбузи кормові, кабачки, кавун столовий (табл.6.1).

Баштанні - однорічні трав'янисті рослини з крупними соковитими плодами. Плоди використовують на корм у свіжому вигляді і як з зволожуючий компонент при силосуванні напівсухої рослинної маси.

Плоди кабачків збирають багаторазово, коли кора та насіння не затвердіють. Плоди гарбузів і кавунів збирають у повній стиглості.

За допомоги підручників з рослинництва та кормовиробництва коротко занотуйте у робочому зошиті найважливіші характеристики відомих видів кормових баштанних культур, а їх основні морфологобіологічні особливості подайте у вигляді табл. 6.2.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. До яких родин належать буряки, морква, бруква, турнепс, кавуни, гарбузи та кабачки?
2. Чим обумовлена цінність кормових коренеплодів і плодів баштанних культур у кормовиробництві?
3. Для сходів яких коренеплідних культур властивий восковий наліт?
4. Яку форму, поверхню та забарвлення мають сім'ядольні пластинки і листя коренеплідних і баштанних культур?
5. Які форми коренеплодів є характерними для цукрових, напівцукрових і кормових буряків?
6. У чому полягають основні відміни формування і будови коренеплодів кормових і цукрових буряків?
7. Які типи анатомічної будови коренеплодів Вам відомі та в чому полягають їх відміни?
8. У чому полягають подібність і відміни баштанних культур, враховуючи їх морфологобіологічні особливості?

Морфологічні і біологічні особливості багатанних культур

Культура (українська і латинська назва)	Вид	Стебло (довжина, опушеність, форма)	Листя (цільне, розсічене, опушеність)	Плід (розмір, забарвлення)	Вимоги до вологи, тепла, відношення до довжини дня, тип запилення	Насіння (розмір, форма, вираженість обводу), маса 1000 насінин, г	Врожайність, т/га
1	2	3	4	5	6	7	8
Гарбузи							
Кавуни							
Кабачки							